

Cygnus – 30 vuotta

Miten tapahtuma ja tähtiharrastus
siinä sivussa on muuttunut 30 vuodessa
Kuvia, tarinaa ja muuta triviaa

Versio 2017

Mistä kaikki alkoi? Taustaa

- Tähtipäiviä oli järjestetty vuodesta 1971, yksi niiden keskeinen sisältö olivat jaostokokoukset sekä harrastajien tapaaminen
- 1980-luvun lopulla elettiin nousevaa jaostotoiminnan aikaa, viikonlopun mittaisen tapaamisen aika ei enää riittänyt monille uusille jaostoille
- Harrastajien liikkuminen oli lisääntynyt ja myös tarve tavata useammin

Mistä kaikki alkoi?

- Muutamia vuosia oli jo puhuttu tähtiviikosta tai muusta viikonloppua pidemmästä tapahtumasta
- Ajatuksia olivat heittäneet mm. Aarre Kellomäki ja Harry Lehto
- Tiedettiin ulkomaisista starpartyistä amerikkalaislehtien kautta
- Allekirjoittanut lähti Etelä-Karjalan Novan aktiivien kanssa realisoimaan ensimmäistä Cygnusta vuonna 1987 Imatralla
- Ketkä paikkaolijoista olivat ensimmäisellä Cygnuksella?

Mistä Cygnus?

- Kesätapahtumalle kesätähdistön nimi
- Miksi Cygnus eikä Joutsen? Hyvä kysymys!

CYGNUS 2002

25-28.7.2002
Peltomäki - Tampere

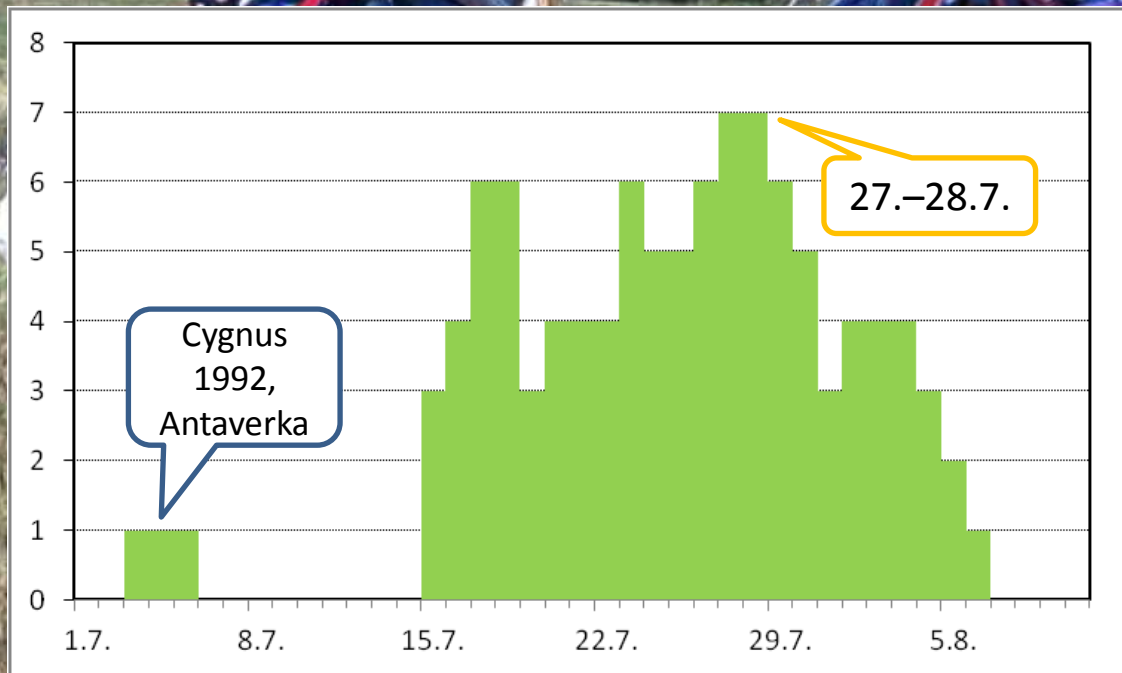
Tapahtuma-aika

- Kesä on ollut oikeastaan ainoa aika, jolloin ihmisillä on ollut mahdollisuus irrottautua viikonloppua pitemmäksi aikaa harrastuksen pariin
- Hyvänä puolena rento lomatusunnelma, huonona puolena rajoitettu tähtienkatselumahdollisuus
- Tapahtuma-ajan valinta ollut monen tekijän palapeliä: tapahtumapaikan vapaat ajat, muut kesätapahtumat, öiden valoisuus paikkakunnalla, aiemmin myös Ursan nuorten leirin kanssa päällekkäisyyttä vältettiin

Tapahtuma-aika

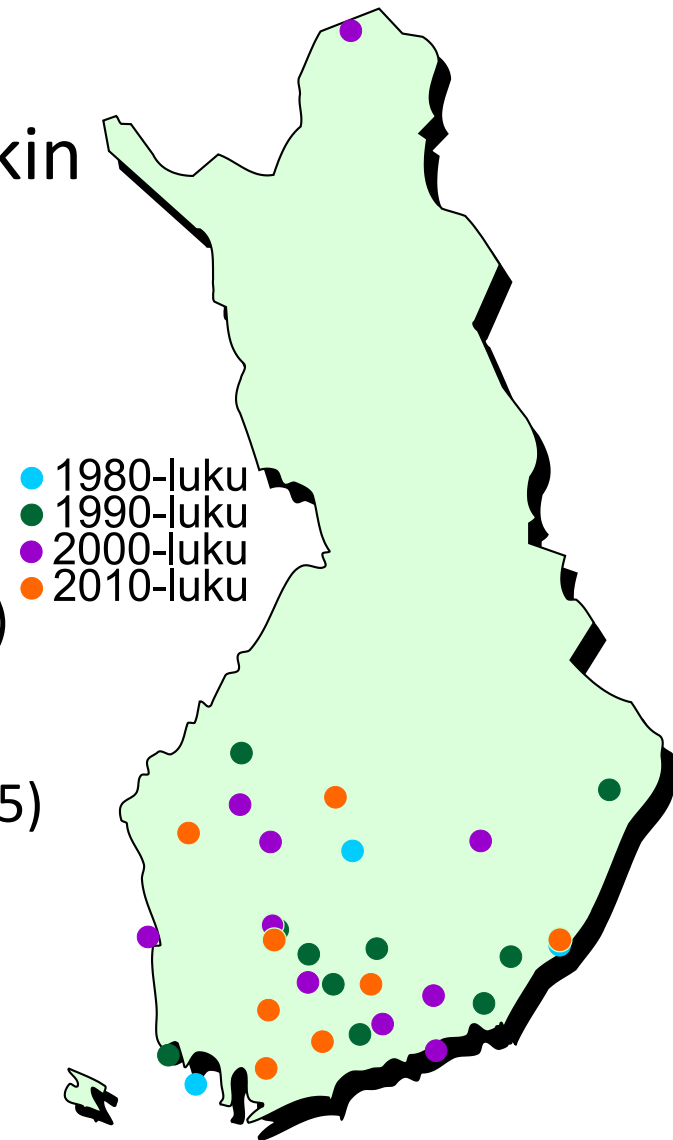
- Cygnus on ajoittunut heinäkuun puolivälin ja elokuun 1. viikon väliin (koulujen alku takarajana)
- Poikkeuksena Antaverka heinäkuun 1992 alussa ruotsalaisen Sagittarius-tapahtuman vuoksi
- Kesto tyypillisesti torstaista sunnuntaihin, paria poikkeusta lukuun ottamatta. Viikonloppu on sisällytetty, koska kaikilla ei ole lomaa

Cygnuksien
ajankohdan
yhteenveto:

Cygnus-paikkakunnat

- Järjestetty ympäri maata, kuitenkin eteläpainotteisesti
- Triviaa:
 - Eteläisin: Nauvon Seili (1988; 60°14' N)
 - Pohjoisin: Utsjoki (2009; 69° 54' N)
 - Itäisin: Ilomantsi (1990; 30° 56' E)
 - Läntisin: Porin Reposaari (2003; 21° 25' E)
- Ylöjärvi on ainoa paikkakunta, jossa järjestetty kolme kertaa (1992, 2002, 2015)
- Imatralla on järjestetty kaksi kertaa (1987, 2017)

Tapahtumapaikat

- Cygnuksia on järjestetty hyvin monenlaisissa paikoissa:
Leirikeskus, Leirintäalue, Partiokämppä, Seurakuntakeskus, Maamiesseurantalo, MTT:n alue, Nuorisokeskus ...

Kuvat:

Satu Mäkelä, Cygnus 1993

Jorma Koski, Cygnus 2007 ja

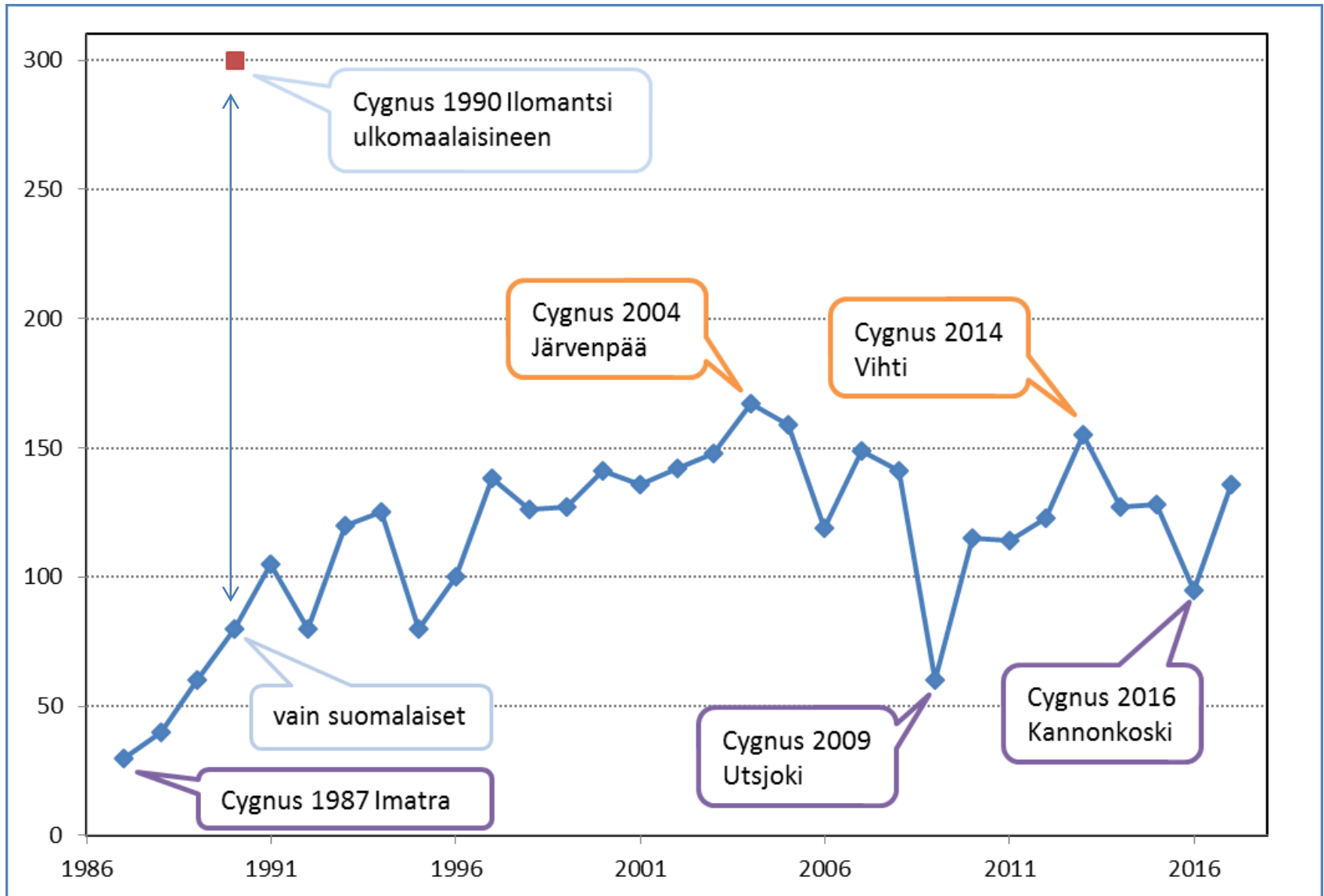
Cygnus 2002

Järjestäjät

Ursa (yksin)	4	Porvoon Ursa	1
Turun Ursa	3	Castor	1
Etelä-Karjalan Nova	3	Porin Karhunvartijat	1
Keski-Uudenmaan		Lapun luontokerho	1
Altair	3	Suomenselän Pegasus	1
Tampereen Ursa	3	Warkauden Kassiopeia	1
Jyväskylän Sirius	2	Utsjoen Ursa	1
Lahden Ursa	1	Lakeuden Ursa	1
Hyvinkään Polaris	1	Lounais-Hämeen Uranus	1
Inkoon Albireo	1	Saloseudun UrSalo	1
Evijärven Taivastelijat	1	Kirkkonummen komeetta	1
Hämeenlinnan Vega	1		

Miten Cygnuksen suosio kehittyi?

Pienin ja suurin

Kuvat:

Pentti Ramberg, Cygnus 1987

Jorma Koski, Cygnus 2004

Kuvat:
 Jorma Koski, Cygnus 2002
 Marko Grönroos, Cygnus 2009
 Mika Aarnio/Jouni Sorvali, Cygnus 2001

Osanottajista

- Arviolta >1500 henkeä on vierailut Cygnuksilla
 - Tähtiharrastajia, puolisoita, perheenjäseniä
 - Vieraita Virosta, Venäjältä, Saksasta ja Yhdysvalloista, Thaimaasta
- Harrastajia tulee ja harrastajia menee
- 30 Cygnuksen kävijöitä tiettävästi neljä
- Ketkä ovat olleet yli 20 tapaamisessa?

Kuva: Riitta Vähävihi, Cygnus 2008

Aika vierii

- Harrastajat vanhenevat
- Jälkikasvu varttuu

Kuvat:

Yrjö Pullinen, Cygnus 1988; Jorma Koski, Cygnus 2016;
Satu Mäkelä, Cygnus 1993; Matti Salo, Cygnus 2014

Aika vierii

- Jotkut meistä ovat valitettavasti jo poissa

Poimintoja: Kokouksia, palaverereita

- Aina on ollut asioita hoidettavaksi
- Ryhmien kokoukset vähentyneet (omia tapaamisia)
- Aiemmin enemmän ulkona, esitystekniikka on ajanut sisätiloihin

Kuvat:
Yrjö Pullinen, Cygnus 1989
ja Cygnus 1995;
Mikko Suominen, Cygnus 2007
Veikko Mäkelä, Cygnus 2011

Poimintoja: Rakentelupaja

- Rakentelutoiminta aloitettiin 1991 Laitialassa: hiottiin peili
- Pajatoiminta jatkui 1997 Aulangolla, tämän jälkeen lähes katkotta
- Pajoissa on peilien ohella syntynyt jalustaa, havaintojakkaraa, seurantalaitetta
- Rakentelu vähentynyt harrastajien keskuudessa?

Kuvat:
Matti Salo, Cygnus 1991;
Jorma Koski, Cygnus 2002
ja Cygnus 2008

Poimintoja: Raketit

- Raketit, uusi juttu Cygnuksella? Ehei..
- Jo vuonna 1991 ammuttiin ensimmäiset pienoisraketit ja 1992 puuhasteltiin minirakettien kanssa
- Pitkän tauon jälkeen Pollux toi raketit vuoden 2002 Cygnukselle
- Vesiraketit vuonna 2007

Kuvat: Matti Salo, Cygnus 1991;
Satu Mäkelä, Cygnus 1992; Jorma Koski, Cygnus 2002

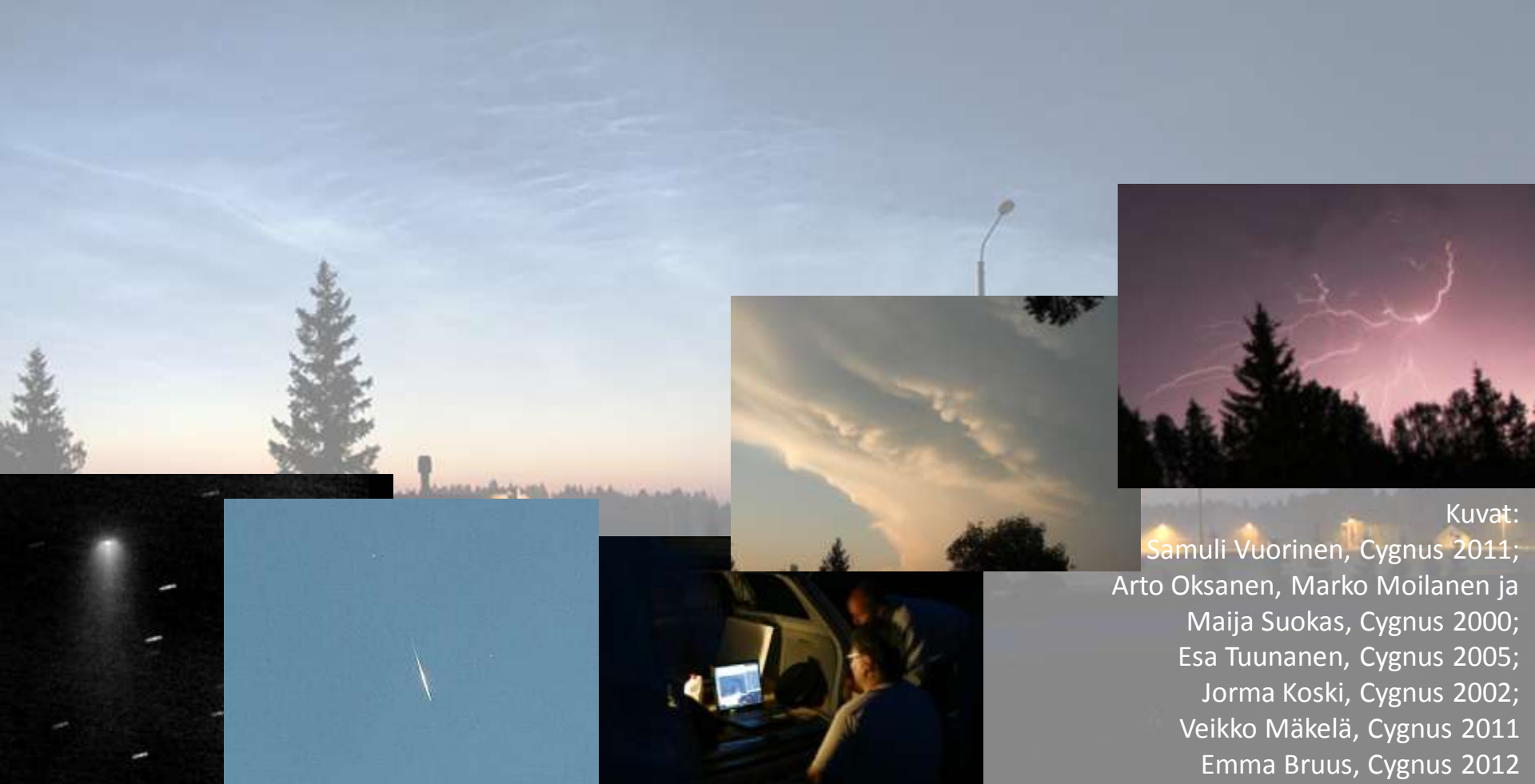
Poimintoja: Hannun 'koulut'

- Hannu Määttänen aloitti 'kouluksi' nimetyt sessiot 1990-luvulla:
 - Kiikarikoulu, Aulanko 1997
 - Kaukoputkikoulu, Mustaniemi 1998
 - Okulaarit, Järvenpää 2004
 - Kiikarien laatutekijöistä, Töysä 2006
 - Tähtiharrastusoptiikan kysymyksiä ja vastauksia, Artjärvi 2007
 - Kaikki kiikareista, Ylöjärvi 2015

Poimintoja: havaintoja

- Vaikka onkin ollut kesäaika, Cygnuksella on tehty monenlaisia havaintoja

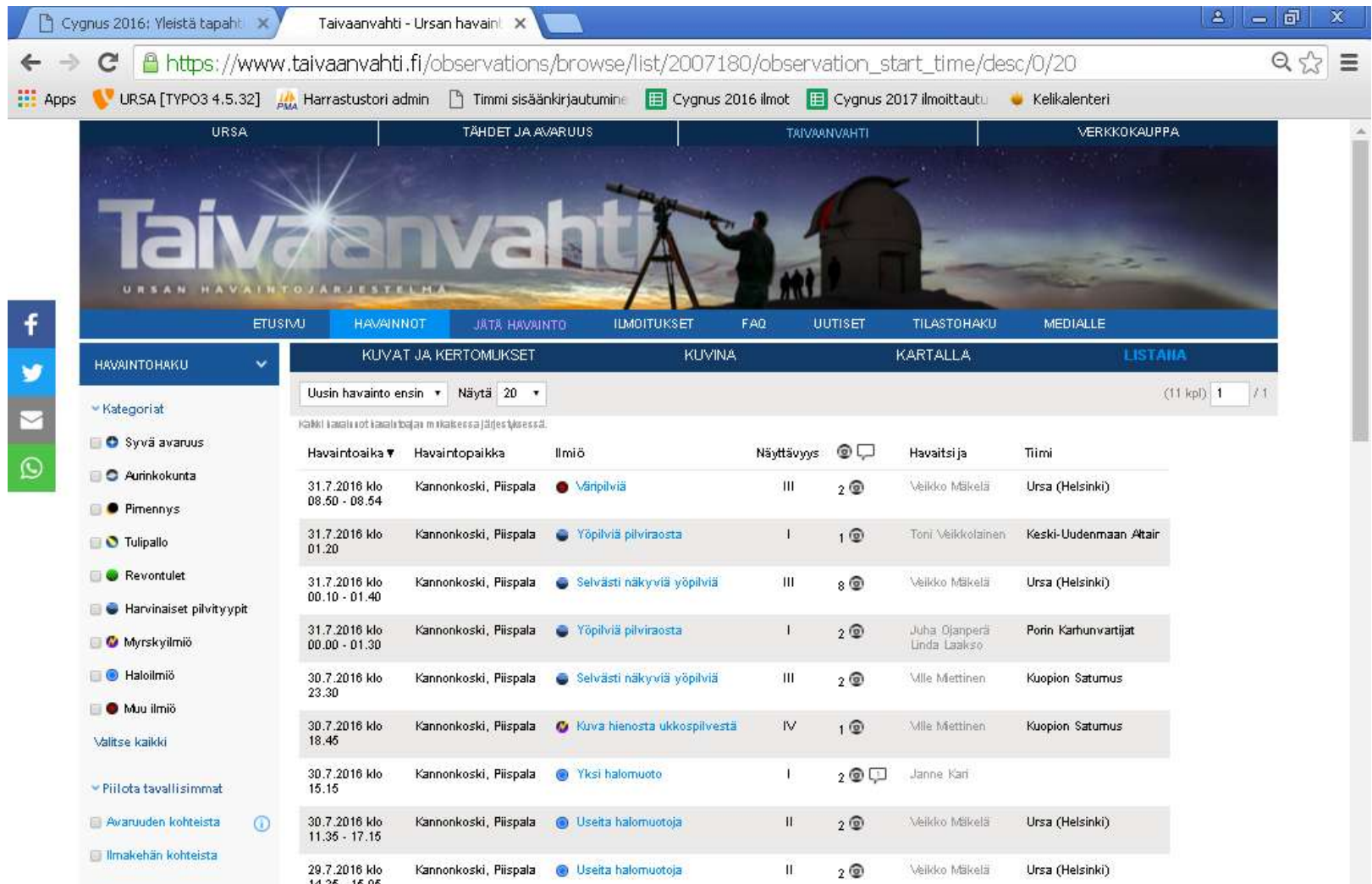

Kuvat:

Samuli Vuorinen, Cygnus 2011;
Arto Oksanen, Marko Moilanen ja
Maija Suokas, Cygnus 2000;
Esa Tuunanen, Cygnus 2005;
Jorma Koski, Cygnus 2002;
Veikko Mäkelä, Cygnus 2011
Emma Bruus, Cygnus 2012

Taivaanvahti

- Vuodesta 2012 lähtien Cygnuksen havainnot ovat kertyneet varsin laajasti Taivaanvahtiin

The screenshot shows the Taivaanvahti website interface. The browser address bar displays the URL: https://www.taivaanvahti.fi/observations/browse/list/2007180/observation_start_time/desc/0/20. The website header includes navigation links: URSA, TÄHDET JA AVARUUS, TAIVAANVAHTI, and VERKKOKAUPPA. Below the header is a large banner image with the text "Taivaanvahti" and "URSAN HAVAINTOJÄRJESTELMÄ". The main content area is titled "KUVAT JA KERTOMUKSET" and displays a list of observations. The left sidebar contains a "HAVAINTOHAKU" section with various filters and a list of categories.

HAVAINTOHAKU

- Kategoriat
- Syvä avaruus
- Aurinkokunta
- Pimennys
- Tulipallo
- Revontulet
- Harvinaiset pilvityypit
- Myrskyilmiö
- Haloilmiö
- Muu ilmiö
- Valitse kaikki
- Piiiota tavallisimmat
- Avaruuden kohteista
- Ilmakehän kohteista

KUVAT JA KERTOMUKSET

Uusin havainto ensin Näytä 20 (11 kpl) 1 / 1

Kaikki havainnot katoavat määrittämässä järjestyksessä.

Havainto-aika	Havaintopaikka	Ilmiö	Näytävyyks	Havaintaja	Tiimi
31.7.2016 klo 08.50 - 08.54	Kannonkoski, Piispala	Väripilviä	III	Veikko Mäkelä	Ursa (Helsinki)
31.7.2016 klo 01.20	Kannonkoski, Piispala	Yöpilviä pilviraosta	I	Toni Veikkolainen	Keski-Uudenmaan Altair
31.7.2016 klo 00.10 - 01.40	Kannonkoski, Piispala	Selvästi näkyviä yöpilviä	III	Veikko Mäkelä	Ursa (Helsinki)
31.7.2016 klo 00.00 - 01.30	Kannonkoski, Piispala	Yöpilviä pilviraosta	I	Juha Ojanperä Linda Laakso	Porin Karhunvartijat
30.7.2016 klo 23.30	Kannonkoski, Piispala	Selvästi näkyviä yöpilviä	III	Mlle Mettinen	Kuopion Satumus
30.7.2016 klo 18.46	Kannonkoski, Piispala	Kuva hienosta ukkospilvestä	IV	Mlle Mettinen	Kuopion Satumus
30.7.2016 klo 15.15	Kannonkoski, Piispala	Yksi halomuoto	I	Janne Kari	
30.7.2016 klo 11.35 - 17.15	Kannonkoski, Piispala	Useita halomuotoja	II	Veikko Mäkelä	Ursa (Helsinki)
29.7.2016 klo 14.25 - 15.05	Kannonkoski, Piispala	Useita halomuotoja	II	Veikko Mäkelä	Ursa (Helsinki)

Poimintoja: Isoja ja pieniä kaukoputkia

Kuvat:

Jorma Koski, Cygnus 2010;

Yrjö Pullinen, Cygnus 1990;

Matti Salo, Cygnus 2006; Kari Kuure, Cygnus 1992

Poimintoja: Excursioilla

- Viime vuosina on tutustuttu paikallisiin tähtitorneihin Cygnuksen aluksi tai lopuksi
- Jokioisten ilmatieteellinen observatorio, 2011
- Vähän kulttuuriakin: Ainola ja Ahola, Järvenpää 2004, Nordenskiöldin kotimuseo 2014
- Tytyrin kaivos 2013

Kuvat: Veikko Mäkelä , Cygnus 2011;
Mikko Suominen, Cygnus 2004; Emma Herranen, Cygnus 2008

Teknologia: Tietotekniikka

- Tietokoneet tulivat tähtiharrastukseen jo 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa
- Cygnukselle näitä ei alkuun pystytty raahaamaan, kuitenkin jo vuonna 1990 yksittäisiä koneita tuli tapahtumaankin
- Porilaisten ja tamperelaisten tietokoneteltat
- 1997 tietotekniikkapaja
- 2000-luvulla läppärit ja esitystekniikka jo oletusarvoja
- 2010-luvulla tablettitietokoneet yleistymässä

Teknologia: Internet

- Internet oli vahvasti tuloillaan harrastukseen jo vuonna 1994; tosin sähköpostia oli hyödynnetty jo 1990-luvun alkupuolella
- Ensimmäiset Cygnuksen www-sivut 1996
- Internet oli tähtiharrastuksen arkipäivää 1990-luvun jälkipuoliskolla
- Nettiyhteyksien saaminen Cygnukselle ei kuitenkaan toteutunut vielä vuosiin
 - Kiinteitä yhteyksiä ei leirikeskuksissa
 - Mobiiliyhteydet kauan harvojen herkkua
 - Vasta 2000-luvun lopulla alkoi olla yleisimmin käytössä
 - Kuka muistaa, milloin ensimmäiset yhteydet?

Teknologia: Valokuvaus

- Cygnuksen alkuajat filmikameroiden aikaa
 - Tapahtumakuvat diaa ja värinegaa, tähtipuolella enimmäkseltään diaa ja mustavalkoista
- Digikameroiden rynnistys alkoi 1990-luvun lopulla
 - Ensimmäiset digikuvat 1997, tapahtuman jälkeen verkkoon
 - Tähtikuvausta digillä vielä niukasti
 - Vuoteen 2000 mennessä tapahtumakuvat yksinomaan digiä, myös havaintokuvaus yleistyy
- CCD tulee myös 1990-luvun puolivälin jälkeen
 - Cookbook-CCD (Tero Lehtonen, Hämeenlinnan Vega)
 - Kaupalliset CCD:t
- 2000-luvulla digitaalinen kuvaus arkipäivää
- 2010-luvulla kännykkäkamerat paranevat

Cygnus kehittyy: Lyhytesitelmiä, rasteja

- Urautumista vastaan tapahtuman oli kehityttävä, uusia ohjelmamuotoja
- Lyhytesitelmiä:
 - Jaostojen lyhytesittelyt (1999)
 - Lyhytesitykset, yhdistyskuulumiset (2011–)
- Jaostorastit
 - Yhtenä päivänä (2011), jako kahdelle päivälle (2012)
- Basaarit
 - (2014, 2017)

Kuva: Jorma Koski, Cygnus 2011

Cygnus kehittyy: Tiede-esitelmät

- Alkujaan Cygnus yksinomaan (aktiivi-)harrastusta
- Ammattilaisesitelmät:
"kivitohtori" M. Lehtinen (Järvenpää 2004),
C. Källman (Lapua 2005),
Tämä jälkeen melko usein
- Myös harrastajat esitelmöivät tutkimus- ja historia-aiheista

Myös vapaa-aikaa

- Cygnus on aina ollut myös muutakin kuin tähtiharrastusta!
- Lentopalloa ja muita pelejä
- Kalastusta
- Muita vapaa-ajan aktiviteetteja
- Saunomista, grillausta
- Lähiseutuun tutustumista

Lentopalloa ja taas lentopalloa

tyylejä eri vuosikymmeniltä

Lentisinnostus on hiipunut
viime vuosina, liekö konkarit
enää pelikunnossa?

Kuvat: Yrjö Pullinen, Cygnus 1988;

Satu Mäkelä, Cygnus 1994; Henrik ja Emma Herranen, Cygnus 2006

Ohjattuja aktiviteetteja

- Ajoittain Cygnus-paikat ovat tarjonneet myös ohjattua vapaa-aikaa

Muut tapahtumat

- Kuinka kävi Tähtipäivien?
 - Cygnuksen ei pitänyt olla kilpailija
 - Tähtipäivien idea oli ainakin vähän hakusessa pitkään
 - ajankohta vaihteli
 - uusi konsepti löytynyt 2000-luvulla
- Cygnuksen rinnalle tullut jaostotapaamisia ja muita pienempiä kokoontumisia kilpailemaan aktiivien kiinnostuksesta

Cygnuksen tulevaisuus?

- Vaikuttaa, että kesätapahtumalla on edelleen tulevaisuutta
- Virtuaalinen kanssakäynti tuntuisi huutavan rinnalleen ihan kasvokkain tapahtuvaa toimintaa
- Tapahtumaa pitää edelleen määrätietoisesti kehittää ja sisällön tekemiseen saada enemmän väkeä
- Voiko Cygnus kasvaa nykyisestä?